ปัจจัยพยากรณ์การพ้นสภาพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น: การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิย้อนหลังเปรียบเทียบระหว่างหลักสูตรเทคนิคการแพทย์และหลักสูตรกายภาพบำบัด

PREDICTORS OF STUDENT ATTRITION AMONG SECOND-YEAR UNDERGRADUATE STUDENTS AT THE FACULTY OF ASSOCIATED MEDICAL SCIENCES, KHON KAEN UNIVERSITY: A RETROSPECTIVE SECONDARY DATA ANALYSIS COMPARING MEDICAL TECHNOLOGY AND PHYSICAL THERAPY CURRICULA

อริสรา อุดจันทร์[1] และ ฉัตรชัย พิมพศักดิ์[2, *]
Arisara Udjan[1] and Chatchai Phimphsak[2, *]

[1] งานวิชาการและพัฒนานักศึกษา กองบริหารงานคณะ คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
[2] สาขาวิชากายภาพบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
[1] Academic and Student Development Affairs Section, Faculty Administration Division, Faculty of Associated Medical Sciences, Khon Kaen University
[2] School of Physical Therapy, Faculty of Associated Medical Sciences, Khon Kaen University

Received: 15 July 2026 Revised: 4 September 2026 Accepted: 2 November 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบสัดส่วนการพ้นสภาพถาวรและวิเคราะห์ปัจจัยพยากรณ์การพ้นสภาพถาวรของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ระหว่างสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์และสาขาวิชากายภาพบำบัด ปีการศึกษา 2564–2567 การศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิเชิงพรรณนาแบบย้อนหลัง โดยใช้ข้อมูลจากระบบบริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การคัดเข้าทั้งหมด 645 คน แบ่งเป็นสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ 380 คน และสาขาวิชากายภาพบำบัด 265 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การทดสอบไคกำลังสอง การทดสอบแมนน์-วิตนิย์ ยู และการถดถอยลอจิสติกทวินามแบบพหุตัวแปร ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวม 4 ปีการศึกษา สัดส่วนการพ้นสภาพของสาขาวิชากายภาพบำบัด (ร้อยละ 17.0) และสาขาวิชา

* Corresponding author: ฉัตรชัย พิมพศักดิ์
E-mail: Chatphi@kku.ac.th

เทคนิคการแพทย์ (ร้อยละ 11.8) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p = .064) อย่างไรก็ตาม ในปีการศึกษา 2567 สาขาวิชากายภาพบำบัดมีสัดส่วนการพ้นสภาพ (ร้อยละ 26.5) สูงกว่าสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ (ร้อยละ 10.3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p = .006) ปัจจัยพยากรณ์การพ้นสภาพถาวรที่มีนัยสำคัญในการวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติกทวินามแบบพหุตัวแปร ได้แก่ รอบการรับเข้าศึกษา โดยรอบโควตา (AOR = 18.18, 95%CI: 3.96–83.34) และรอบแอดมิดชัน (AOR = 6.17, 95%CI: 1.37–27.77) มีความเสี่ยงสูงกว่ารอบแฟ้มสะสมผลงานอย่างมีนัยสำคัญ และผลการเรียนเฉลี่ยภาคปลายชั้นปีที่ 1 เป็นปัจจัยป้องกันการพ้นสภาพที่มีอำนาจพยากรณ์สูงสุด (AOR = 0.02, 95%CI: 0.002–0.16) ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการทบทวนนโยบายการรับเข้าศึกษาและการพัฒนาระบบเฝ้าระวังนักศึกษากลุ่มเสี่ยงเชิงรุกเป็นมาตรการสำคัญในการลดอัตราการพ้นสภาพถาวรในหลักสูตรวิทยาศาสตร์สุขภาพ

คำสำคัญ: การพ้นสภาพนักศึกษา, รอบการรับเข้าศึกษา, ผลการเรียน, หลักสูตรวิทยาศาสตร์สุขภาพ, การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติกทวินามแบบพหุตัวแปร

Abstract

This study aimed to compare permanent attrition proportions and identify predictors of permanent attrition among second-year undergraduate students in the Medical Technology and Physical Therapy programs at the Faculty of Associated Medical Sciences, Khon Kaen University, during academic years 2021–2024. A retrospective secondary data analysis was conducted using data from the university's academic registration system. The sample comprised 645 students meeting inclusion criteria: 380 in Medical Technology and 265 in Physical Therapy. Data were analyzed using Chi-square test, Mann-Whitney U test, and Multivariable binary logistic regression. Overall, attrition proportions did not significantly differ between Physical Therapy (17.0%) and Medical Technology (11.8%) (p = .064). However, in academic year 2024, Physical Therapy showed a significantly higher attrition rate (26.5%) than Medical Technology (10.3%) (p = .006). Multivariable analysis identified admission round as the strongest risk factor, with quota-based (AOR = 18.18, 95%CI: 3.96–83.34) and

direct admission (AOR = 6.17, 95%CI: 1.37–27.77) showing significantly higher attrition risk than portfolio-based admission. First-year second-semester GPA was the strongest protective factor (AOR = 0.02, 95%CI: 0.002–0.16). These findings suggest that reviewing admission policies and implementing proactive early warning systems are critical strategies for reducing permanent attrition in health science programs.

Keywords: Student Attrition, Admission Round, Academic Performance, Health Science Curriculum, Multivariable binary logistic regression

บทนำ

คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สถาปนาเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2521 โดยมีพันธกิจหลักในการผลิตนักเทคนิคการแพทย์และนักกายภาพบำบัดเพื่อตอบสนองความต้องการบุคลากรวิชาชีพด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพของประเทศ โดยเริ่มรับนักศึกษาสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ในปีการศึกษา 2522 และสาขาวิชากายภาพบำบัดในปีการศึกษา 2524 ตลอดระยะเวลากว่าสี่ทศวรรษที่ผ่านมา คณะฯ ได้ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเพื่อปฏิบัติงานในระบบสุขภาพของประเทศอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การผลิตบัณฑิตสายวิทยาศาสตร์สุขภาพมีต้นทุนการผลิตต่อหัว (unit cost) สูงกว่าสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญ (กรมบัญชีกลาง กองบัญชีภาครัฐ, 2560) ดังนั้น ประสิทธิภาพในการผลิตบัณฑิตให้สำเร็จการศึกษาตามแผนจึงเป็นตัวชี้วัดสำคัญทั้งในเชิงคุณภาพการศึกษาและการบริหารจัดการทรัพยากรของสถาบัน เพื่อลดความสูญเปล่าทางงบประมาณที่เกิดจากการพ้นสภาพของนักศึกษา

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่สถาบันอุดมศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพทั่วโลกต้องเผชิญคือ การพ้นสภาพของนักศึกษา (student attrition) โดยเฉพาะในช่วงรอยต่อระหว่างชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ซึ่งวรรณกรรมระดับนานาชาติระบุว่าเป็น ช่วงเวลาวิกฤต (critical period) ที่นักศึกษามีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพสูงสุดตลอดหลักสูตร (Upcraft, 2005) โดย Hamshire et al. (2013) พบว่านักศึกษาในหลักสูตรวิชาชีพสุขภาพในประเทศอังกฤษถึงร้อยละ 47 เคยมีความคิดที่จะลาออกกลางคัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปรากฏการณ์ที่พบได้อย่างกว้างขวางในระดับสากล การพ้นสภาพของนักศึกษาก่อให้เกิดผลกระทบใน 3 มิติพร้อมกัน ได้แก่ มิติที่หนึ่ง ผลกระทบต่อตัวนักศึกษาและครอบครัวในแง่ของการสูญเสียโอกาส

ทางการศึกษาและภาระทางการเงิน มิติที่สอง ผลกระทบต่อสถาบันในแง่ของการสูญเสียทรัพยากรที่ลงทุนในการจัดการเรียนการสอน และมิติที่สาม ผลกระทบต่อระบบสุขภาพของประเทศในแง่ของการขาดแคลนบุคลากรวิชาชีพที่ควรได้รับการผลิตออกมาให้เพียงพอ (Hamshire et al., 2013)

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การพ้นสภาพของนักศึกษามิได้เกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงลำพัง แต่เกิดจากการสะสมและปฏิสัมพันธ์ของหลายปัจจัยร่วมกัน (Hamshire et al., 2013, Tinto, 1975, 1987) อธิบายผ่านทฤษฎีการคงอยู่ของนักศึกษา (model of institutional departure) ว่านักศึกษาที่ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสถาบันทั้งในมิติวิชาการ (academic integration) และมิติสังคม (social integration) ในช่วงปีแรกได้อย่างเพียงพอ จะมีระดับความมุ่งมั่น (commitment) ลดลงและมีแนวโน้มตัดสินใจพ้นสภาพในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้าพบว่าผลการเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการทำนายการพ้นสภาพ (ซอและ เกปัน และคณะ, 2561; จินดาพร อ่อนเกตุ และคณะ, 2568) ทั้งนี้แม้ตัวชี้วัดก่อนเข้าเรียนจะมีอำนาจพยากรณ์จำกัด แต่ผลการเรียนชั้นปีที่ 1 คือตัวแปรหลักที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จทางการศึกษา และเป็นปัจจัยชี้ขาดต่อการพ้นสภาพนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ (DeOliveira et al., 2025) ในมิติของระบบการรับเข้าศึกษาการศึกษาในอดีต รายงานว่าการคัดเลือกนักศึกษาโดยใช้เกณฑ์ทางวิชาการเพียงอย่างเดียวไม่สามารถลดอัตราการพ้นสภาพได้อย่างมีนัยสำคัญ ในทางตรงกันข้าม การคัดเลือกที่ประเมินความเหมาะสมกับวิชาชีพ (Professional Fit) และเจตคติต่อวิชาชีพสุขภาพ เช่น การใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) มีประสิทธิภาพสูงกว่าในการสรรหานักศึกษาที่มีแรงจูงใจและความเข้าใจในวิชาชีพที่แท้จริง (Cleland et al., 2011, Salvatori, 2001)

ในบริบทของคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ข้อมูลอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในช่วงปีการศึกษา 2564–2567 สะท้อนให้เห็นรูปแบบที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนระหว่างสองสาขาวิชา โดยสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์มีอัตราการคงอยู่ที่ค่อนข้างคงที่และมีแนวโน้มดีขึ้น อยู่ในช่วงร้อยละ 87.78 ถึง 91.58 ในขณะที่สาขาวิชากายภาพบำบัดมีอัตราการคงอยู่ที่ผันผวนสูงกว่า โดยลดลงอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 96.49 ในปีการศึกษา 2565 มาอยู่ที่ร้อยละ 76.47 ในปีการศึกษา 2567 แสดงให้เห็นว่าปีการศึกษา 2567 นักศึกษาสาขาวิชากายภาพบำบัดประมาณ 1 ใน 4 ไม่สามารถคงอยู่ในหลักสูตรได้จนถึงชั้นปีที่ 2

รูปแบบดังกล่าวเป็นสิ่งที่น่าสังเกตอย่างยิ่ง เนื่องจากขัดกับสมมติฐานเบื้องต้นที่ว่าหลักสูตรกายภาพบำบัดซึ่งมีการจัดรายวิชาพื้นฐานวิชาชีพตั้งแต่ภาคการศึกษาแรก เช่น กาย

วิภาคศาสตร์ (anatomy) น่าจะช่วยสร้างอัตลักษณ์วิชาชีพ (professional identity) และลดช่องว่างระหว่างความคาดหวังกับความเป็นจริง (expectation-reality gap) ได้เร็วกว่าสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ที่เน้นวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์ในปีแรก ในทางกลับกัน ข้อมูลที่ปรากฏชี้ให้เห็นว่าลักษณะของหลักสูตรและปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ อาจมีปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อนกับตัวแปรระดับนักศึกษา จนส่งผลต่ออัตราการคงอยู่ในลักษณะที่แตกต่างกันระหว่างสองสาขาวิชา ทั้งนี้ความแตกต่างและความผันผวนที่สังเกตพบยังไม่สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนด้วยข้อมูลเชิงพรรณนาเพียงอย่างเดียว จำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์เชิงสาเหตุอย่างเป็นระบบเพื่อระบุปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์การพ้นสภาพอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบสัดส่วนการพ้นสภาพถาวร (permanent attrition) ของนักศึกษาระหว่างสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์และสาขาวิชากายภาพบำบัด

2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยพยากรณ์การพ้นสภาพถาวรของนักศึกษาด้วยการวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติกทวินามแบบพหุตัวแปร (Multivariable binary logistic regression) ทั้งในภาพรวมและแยกวิเคราะห์รายสาขาวิชา

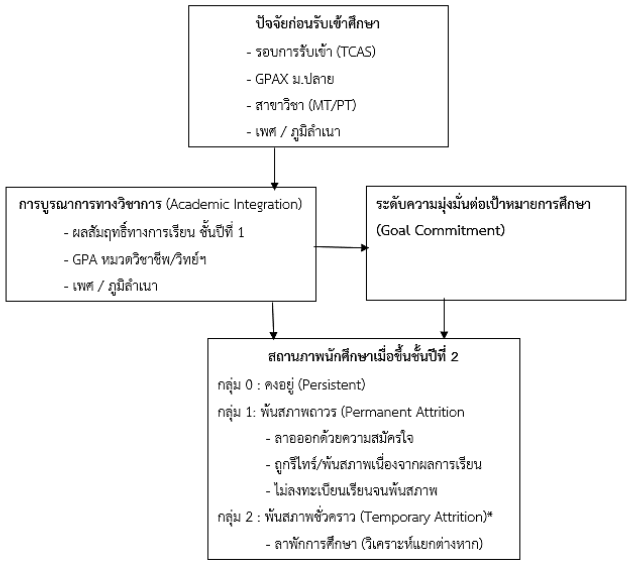
สมมติฐานการวิจัย

1. อัตราการพ้นสภาพถาวรของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาเทคนิคการแพทย์และสาขาวิชากายภาพบำบัดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ปัจจัยก่อนรับเข้าศึกษา (รอบการรับเข้า, GPAX ม.ปลาย, สาขาวิชา, ภูมิหลัง) และปัจจัยระหว่างการศึกษา (GPAX ชั้นปีที่ 1, GPAX หมวดพื้นฐานวิชาชีพ, GPAX หมวดพื้นฐานวิทยาศาสตร์ชั้นปีที่ 1) อย่างน้อยหนึ่งปัจจัยเป็นตัวพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ต่อการพ้นสภาพถาวรของนักศึกษา ทั้งในภาพรวมและแยกตามสาขาวิชา

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยนี้พัฒนาขึ้นโดยบูรณาการทฤษฎีการคงอยู่ของนักศึกษาของ Tinto (1975) และแนวคิด First-year Experience (FYE) เข้ากับบริบทการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ แสดงดังภาพที่ 1

หมายเหตุ: กลุ่มลาพักการศึกษาจะถูกแยกออกจากตัวแปรตามหลักและวิเคราะห์เชิงพรรณนาแยกต่างหาก เพื่อป้องกัน Misclassification Bias

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิเชิงพรรณนาแบบย้อนหลัง (retrospective secondary data analysis) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยใช้ข้อมูลจากระบบบริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคนิคการแพทย์และสาขาวิชากายภาพบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่เข้าศึกษาในระหว่างปีการศึกษา 2564–2567 (4 รุ่น รวม 2 สาขาวิชา) กลุ่มตัวอย่างใช้ประชากรทั้งหมดที่ผ่านเกณฑ์การคัดเข้า (census sampling)

เกณฑ์การคัดเข้า (Inclusion Criteria) ได้แก่ นักศึกษาที่มีข้อมูลในฐานข้อมูลครบถ้วนในตัวแปรทั้งหมด คือ เพศ, ภูมิลำเนา, รอบการรับเข้า, ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX) ม.ปลาย, ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ภาคต้นชั้นปีที่ 1, GPAX ชั้นปีที่ 1, GPAX หมวดวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์สิ้นปีที่ 1 และ GPAX หมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพสิ้นปีที่ 1 รวมถึงนักศึกษาที่สามารถระบุสถานภาพ ณ วันขึ้นทะเบียนชั้นปีที่ 2 ได้ชัดเจน

เกณฑ์การคัดออก (exclusion criteria) ได้แก่ นักศึกษาที่พ้นสภาพด้วยเหตุผลทางวินัย (disciplinary dismissal) เนื่องจากเป็นปัจจัยกวน นักศึกษาที่มีข้อมูลในตัวแปรหลักไม่ครบถ้วน (missing data) และนักศึกษาที่ลาพักการศึกษา

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรตาม (dependent variable) คือ สถานภาพนักศึกษา โดยระบุเป็น 0 คือ คงอยู่ (persistent) หมายถึงนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนปกติในชั้นปีที่ 2 และ 1 คือ การพ้นสภาพถาวร (permanent attrition) หมายถึงนักศึกษาที่ลาออกด้วยความสมัครใจ ถูกรีไทร์/พ้นสภาพจากผลการเรียน หรือไม่ลงทะเบียนจนสิ้นสิทธิ์

ตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยก่อนรับเข้าศึกษา ได้แก่ สาขาวิชา (0 = กายภาพบำบัด, 1 = เทคนิคการแพทย์) รอบการรับเข้า (0 = แฟ้มสะสมผลงาน, 1 = โควตาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2 = แอดมิดชัน) GPAX ม.ปลาย เพศ (0 = หญิง, 1 = ชาย) และภูมิลำเนา (0 = ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 1 = นอกภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

ตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยระหว่างการศึกษา ได้แก่ ประกอบด้วย GPA ชั้นปีที่ 1 ภาคต้นและภาคปลาย GPAX สิ้นชั้นปีที่ 1, GPA รายวิชาหมวดวิทยาศาสตร์สิ้นปีที่ 1 และ GPAX รายวิชาหมวดวิชาชีพสิ้นปีที่ 1

3. เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล

สืบค้นข้อมูลทุติยภูมิจากระบบบริการการศึกษา (https://reg.kku.ac.th) ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยผู้วิจัยดำเนินการขออนุมัติเข้าถึงข้อมูลจากคณบดีคณะเทคนิคการแพทย์และผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (HE692117) ผู้วิจัยขอรับการพิจารณาละเว้นการขอความยินยอม (waiver of informed consent) เนื่องจากความเสี่ยงอยู่ในระดับต่ำมาก ไม่มีการปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาโดยตรง และนำเสนอผลในรูปแบบภาพรวมที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) แยกตามสถานภาพและสาขาวิชา รายงานความถี่และเปอร์เซ็นสำหรับข้อมูลแจงนับ (category data) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (mean ± SD) หรือค่ามัธยฐาน ควอร์ไทล์ที่1 และควอร์ไทล์ที่ 3 (median, 1st Quartile, 3rd Quartile [Q1,Q3]) สำหรับข้อมูลต่อเนื่อง (continuous data) ทดสอบการกระจายตัวของข้อมูล (normality test) ด้วยการทดสอบคอลโมโกรอฟ-สมีร์นอฟ (Kolmogorov-Smirnov Test) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.05$

ขั้นตอนที่ 2 เปรียบเทียบสัดส่วนการพ้นสภาพนักศึกษาระหว่างสาขาวิชาโดยใช้การทดสอบไคกำลังสอง (Chi-square test, χ^2) และเปรียบเทียบความแตกต่างในแต่ละปัจจัยระหว่างนักศึกษาที่คงอยู่กับนักศึกษาที่พ้นสภาพถาวรด้วยการทดสอบไคกำลังสอง หรือการทดสอบแม่นตรงของฟิชเชอร์(Fisher's exact test) สำหรับข้อมูลแจงนับ และการทดสอบแมนน์-วิตนิย์ ยู (Mann- Whitney U test) สำหรับข้อมูลต่อเนื่อง

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขั้นต้นระหว่างปัจจัยพยากรณ์ทีละปัจจัยกับการพ้นสภาพนักศึกษา เพื่อคำนวณหาค่าอัตราส่วนออดส์แบบไม่ปรับค่า (Crude odds ratio, COR) พร้อมช่วงความเชื่อมั่น 95% (95% Confidence interval, 95%CI) โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติกทวินามแบบตัวแปรเดียว (Univariable binary logistic regression) ด้วยการทดสอบไคกำลังสองหรือการทดสอบแม่นตรงของฟิชเชอร์ ปัจจัยพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.200$) จากขั้นตอนที่ 3 จะถูกนำเข้าสู่การวิเคราะห์ขั้นตอนที่ 4

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยพยากรณ์หลายปัจจัยกับกับการพ้นสภาพนักศึกษา ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติกทวินามแบบพหุตัวแปร (Multivariable binary logistic regression) เพื่อคำนวณค่าอัตราส่วนออดส์แบบปรับค่า (Adjusted odds ratio, COR) ซึ่งแสดงถึงผลกระทบที่แท้จริงของปัจจัยพยากรณ์ทีละปัจจัยต่อการพ้นสภาพนักศึกษาเมื่อควบคุมด้วยปัจจัยกวนอื่น ๆ แล้วโดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.05$ วางแผนการวิเคราะห์ 3 แบบจำลองตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 ได้แก่ แบบจำลองที่ 1 ภาพรวมทั้ง 2 สาขาวิชา แบบจำลองที่ 2 เฉพาะสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ และแบบจำลองที่ 3 เฉพาะสาขาวิชากายภาพบำบัด การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดดำเนินการด้วยโปรแกรม IBM SPSS Statistics Version 29.0.2.0.(20) (IBM Corp., Armonk, NY, USA) ภายใต้ใบอนุญาตของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า สัดส่วนการพ้นสภาพถาวรของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในภาพรวม 4 ปีการศึกษา (2564-2567) ระหว่างสาขาวิชากายภาพบำบัดและสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 3.433$, $p = 0.064$) และในปีการศึกษา 2567 พบว่าสัดส่วนการพ้นสภาพถาวรของสาขาวิชากายภาพบำบัด (26.5%) สูงกว่าสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ (10.3%) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 7.410$, $p = 0.006$) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบสัดส่วนการพ้นสภาพถาวรของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ระหว่างสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์และสาขาวิชากายภาพบำบัด ภาพรวมและรายปีการศึกษา 2564–2567

ปีการศึกษา	สาขาวิชา	คงอยู่	พ้นสภาพ	% พ้นสภาพ	ค่าสหสัมพันธ์ไคกำลังสอง (χ^2)	P value
2564-2567 $	กายภาพบำบัด	220	45	17.0	3.433	.064
	เทคนิคการแพทย์	335	45	11.8		
2564$	กายภาพบำบัด	64	12	15.8	0.478	.489
	เทคนิคการแพทย์	80	11	12.1		
2565@	กายภาพบำบัด	54	3	5.3		.169
	เทคนิคการแพทย์	83	12	12.6		
2566$	กายภาพบำบัด	52	12	18.8	1.237	.266
	เทคนิคการแพทย์	85	12	12.4		
2567$	กายภาพบำบัด	50	18	26.5	7.410	.006
	เทคนิคการแพทย์	87	10	10.3		

หมายเหตุ ข้อมูลนำเสนอในรูปแบบ จำนวน และ %การพ้นสภาพ และ มัธยฐาน [ควาไทล์ที่1, ควาไทล์ที่3]

$ คือ การเปรียบเทียบความแตกต่างของการพ้นสภาพถาวรระหว่างสาขาวิชาด้วยการทดสอบไคกำลังสอง (χ^2)

@ คือ การเปรียบเทียบความแตกต่างของการพ้นสภาพถาวรระหว่างสาขาวิชาด้วยการทดสอบแม่นตรงของฟิชเชอร์ (Fisher's exact test)

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างนักศึกษาที่คงอยู่และนักศึกษาที่พ้นสภาพถาวรในภาพรวม 2 สาขาวิชาในแต่ละปัจจัยพบว่าปัจจัยที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ รอบการรับเข้าศึกษา ($p < .001$) GPAX ชั้นปีที่ 1 ($p < .001$) GPA ชั้นปีที่ 1 ภาคต้น ($p < .001$) GPA ชั้นปีที่ 1 ภาคปลาย ($p < .001$) GPAX พื้นฐานวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ($p < .001$) และ GPAX พื้นฐานวิทยาศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ($p < .001$) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างนักศึกษาที่คงอยู่และนักศึกษาที่พ้นสภาพถาวรในสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ในแต่ละปัจจัยพบว่าปัจจัยที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ รอบการรับเข้าศึกษา ($p < .001$) ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม มัธยมศึกษาตอนปลาย ($p =.047$) GPAX ชั้นปีที่ 1 ($p = .008$) GPA ชั้นปีที่ 1 ภาคปลาย ($p < .001$) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างนักศึกษาที่คงอยู่และนักศึกษาที่พ้นสภาพถาวรใน สาขาวิชากายภาพบำบัดในแต่ละปัจจัยพบว่าปัจจัยที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ รอบการรับเข้าศึกษา ($p = .019$) GPAX ชั้นปีที่ 1 ($p < .001$) GPA ชั้นปีที่ 1 ภาคต้น ($p < .001$) GPA ชั้นปีที่ 1 ภาคปลาย ($p < .001$) GPAX พื้นฐานวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ($p < .001$) และ GPAX พื้นฐานวิทยาศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ($p = .007$) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่คงอยู่และพ้นสภาพถาวรของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2564–2567 โดยภาพรวมและแยกตามสาขาวิชา

ข้อมูลจำนวนนักศึกษา	เทคนิคการแพทย์ (n=380)			กายภาพบำบัด (n=265)			รวม (n=645)		
	คงอยู่	พ้นสภาพ	p-value	คงอยู่	พ้นสภาพ	p-value	คงอยู่	พ้นสภาพ	p-value
เพศ			.336[$]			.415[$]			.532[$]
ชาย	82 (85.4%)	14 (14.6%)		127 (84.7%)	23 (15.3%)		209 (32.4%)	37 (5.7%)	
หญิง	253 (89.1%)	31 (10.9%)		93 (80.9%)	22 (19.1%)		346 (53.6%)	53 (8.2%)	
รอบการรับเข้าศึกษา			<.001[$]			.019[@]			<.001[$]
แฟ้มสะสมผลงาน	129 (95.6%)	6 (4.4%)		50 (96.20%)	2 (3.8%)		179 (27.8%)	8 (1.2%)	
โควตา	88 (79.3%)	23 (20.7%)		84 (80.0%)	21 (20.0%)		172 (26.7%)	44 (6.8%)	
แอดมิดชัน	118 (88.1%)	16 (11.9%)		86 79.60%)	22 (20.4%)		204 (31.6%)	38 (5.9%)	
ภูมิลำเนา			.733[$]			.159[@]			.371[$]
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	275 (88.4%)	36 (11.6%)		185 (81.5%)	42 (18.5%)		460 (71.3%)	78 (12.1%)	
นอกภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	60 (87.0%)	9 (13.0%)		35 (92.1%)	3 (7.9%)		95 (14.7%)	12 (1.9%)	
GPAX มัธยมศึกษาตอนปลาย[฿]	3.92 [3.83,3.97]	3.84 [3.75,3.95]	.047	3.86 [3.75,3.95]	3.86 [3.74,3.96]	.889	3.91 [3.80,3.97]	3.85 [3.74,3.95]	.142
GPAX ชั้นปีที่ 1[฿]	3.50 [3.24,3.71]	3.22 [2.76,3.59]	.008	3.43 [3.24,3.62]	2.36 [0.00,3.21]	<.001	3.47 [3.24,3.67]	2.99 [0.17,3.42]	<.001
GPA ชั้นปีที่ 1 ภาคต้น[฿]	3.48 [3.2,3.7]	3.32 [2.89,3.65]	.112	3.22 [2.94,3.44]	2.69 [0.00,3.17]	<.001	3.36 [3.08,3.61]	3.06 [0.00,3.45]	<.001
GPA ชั้นปีที่ 1 ภาคปลาย[฿]	3.53 [3.20,3.72]	1.29 [0.00,3.19]	<.001	3.65 [3.45,3.83]	0.00 [0.00,0.00]	<.001	3.60 [3.31,3.75]	0.00 [0.00,2.93]	<.001
GPAX พื้นฐานวิชาชีพสิ้นปีที่ 1[฿]	3.67 [3.17,3.92]	3.50 [2.25,4.00]	.360	2.90 [2.47,3.44]	1.90 [0.00,2.77]	<.001	3.42 [2.82,3.83]	2.71 [0.00,3.52]	<.001
GPAX พื้นฐานวิทยาศาสตร์สิ้นปีที่ 1[฿]	2.97 [2.44,3.44]	2.70 [1.91,3.20]	.057	2.57 [2.14,3.07]	1.79 [0.00,2.68]	.007	2.86 [2.31,3.29]	2.42 [0.12,2.97]	<.001

หมายเหตุ ข้อมูลนำเสนอในรูปแบบ จำนวน (%) และ ค่ามัธยฐาน [ควอร์ไทล์ที่ 1, ควอร์ไทล์ที่ 3]

$ คือ การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มคงอยู่กับกลุ่มพ้นสภาพถาวรด้วยการทดสอบไคกำลังสอง χ^2

@ คือ การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มคงอยู่กับกลุ่มพ้นสภาพถาวรด้วยการทดสอบแม่นตรงของฟิชเชอร์ (Fisher's exact test)

฿ คือ การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มคงอยู่กับกลุ่มพ้นสภาพถาวรด้วยการทดสอบแมนน์-วิตนีย์ ยู (Man witney U test)

GPAX คือ ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม, GPA คือผลการเรียนเฉลี่ย

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพยากรณ์รายปัจจัยกับการพ้นสภาพถาวรของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นในภาพรวม 2 สาขาวิชา ปีการศึกษา 2564-2567 พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพ้นสภาพถาวรได้แก่ รอบการรับเข้า ซึ่งการรับเข้ารอบโควตาและแอดมิตชันเป็นรอบที่มีความเสี่ยงสูงต่อการพ้นสภาพถาวรเมื่อเทียบกับรอบ

แฟ้มสะสมผลงานอย่างมีนัยสำคัญ (COR 5.72, p < .001 และ COR 4.17, p < .001 ตามลำดับ) GPAX ชั้นปีที่ 1 GPA ชั้นปีที่ 1 ภาคต้น ภาคปลาย GPAX พื้นฐานวิชาชีพและพื้นฐานวิทยาศาสตร์ มีความสัมพันธ์กับการพ้นสภาพถาวรอย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิเคราะห์การถดถอยทวินามแบบพหุตัวแปร พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพ้นสภาพถาวรได้แก่ รอบการรับเข้า และ GPA ชั้นปีที่ 1 ภาคปลาย โดยพบว่า รอบโควตาและรอบแอดมิดชันเป็นปัจจัยเสี่ยงสูงต่อการพ้นสภาพเมื่อเทียบกับรอบแฟ้มสะสมผลงานอย่างมีนัยสำคัญ (AOR 18.18, p <. 001 และ AOR 6.17, p = .018 ตามลำดับ) และ GPA ชั้นปีที่ 1 ภาคปลายเป็นปัจจัยป้องกันการพ้นสภาพถาวรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (AOR 0.03, p <. 001) (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 อัตราส่วนออดส์แบบปรับค่าและแบบไม่ปรับค่าของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพ้นสภาพถาวรของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2564–2567 ในภาพรวม

	Adjusted OR (AOR)				Crude OR (COR)			
	B estimate	SE	p-value	95%CI	B estimate	SE	p-value	95%CI
Intercept	0.18	5.19	.740					
สาขาวิชา								
กายภาพบำบัด								
เทคนิคการแพทย์	0.51	0.65	.308	0.14-1.85	0.657	0.228	.065	0.420-1.027
รอบการรับเข้า			<.001				<.001	
แฟ้มสะสมผลงาน								
โควตา	18.18	0.78	<.001	3.96-83.34	5.72	0.399	<.001	2.62-12.51
แอดมิดชัน	6.17	0.77	.018	1.37-27.77	4.17	0.402	<.001	1.90-9.17
GPAX มัธยมศึกษาตอนปลาย	3.21	1.34	.384	0.23-44.36	0.45	0.578	.169	0.15-1.40
GPAX ชั้นปีที่ 1	0.58	1.92	.778	0.01-24.91	0.21	0.201	<.001	0.14-0.31
GPA ชั้นปีที่ 1 ภาคต้น	3.76	1.17	.259	0.38-37.44	0.28	0.161	<.001	0.20-0.38
GPA ชั้นปีที่ 1 ภาคปลาย	0.02	1.14	<.001	0.002-0.16	0.14	0.211	<.001	0.09-0.22
GPAX พื้นฐานวิชาชีพสิ้นปีที่ 1	1.36	0.52	.550	0.49-3.77	0.39	0.114	<.001	0.31-0.48
GPAX พื้นฐานวิทยาศาสตร์สิ้นปีที่ 1	2.77	0.56	.067	0.93-8.25	0.37	0.131	<.001	0.29-0.48
เพศ								
หญิง								
ชาย					1.16	0.231	.532	0.73-1.82
ภูมิลำเนา								
ในภาคอีสาน								
นอกภาคอีสาน					0.75	0.330	.372	0.39-1.42

หมายเหตุ GPAX คือ ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม, GPA คือผลการเรียนเฉลี่ย

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพยากรณ์รายปัจจัยกับการพ้นสภาพถาวรของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขาวิชากายภาพบำบัด ปีการศึกษา 2564-2567 พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพ้นสภาพถาวรได้แก่ รอบการรับเข้า ซึ่งการรับเข้ารอบโควตาและแอดมิตชันเป็นรอบที่มีความเสี่ยงสูงต่อการพ้นสภาพถาวรเมื่อเทียบกับรอบแฟ้มสะสมผลงานอย่างมีนัยสำคัญ (COR 6.25, p = .016 และ COR 6.40, p = .015 ตามลำดับ) GPAX ชั้นปีที่ 1 GPA ชั้นปีที่ 1 ภาคต้น ภาคปลาย GPAX พื้นฐานวิชาชีพ และ GPAX พื้นฐานวิทยาศาสตร์ มีความสัมพันธ์กับการพ้นสภาพถาวรอย่างมีนัยสำคัญ และผลการวิเคราะห์การถดถอยทวินามแบบพหุตัวแปร พบว่าไม่มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพ้นสภาพถาวรในสาขาวิชากายภาพบำบัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 อัตราส่วนออดส์แบบปรับค่าและแบบไม่ปรับค่าของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพ้นสภาพถาวรของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชากายภาพบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2564–2567

	Adjusted OR (AOR)				Claude OR (COR)			
	B estimate	SE	p-value	95%CI	B estimate	SE	p-value	95%CI
Intercept	11.46	1.91	.201					
รอบการรับเข้า			.307				.045	
แฟ้มสะสมผลงาน								
โควตา	7.03	1.93	.312	0.16-306.83	6.25	0.76	.016	1.41-27.79
แอดมิตชัน	14.15	1.86	.154	0.37-540.35	6.40	0.76	.015	1.44-28.35
ภูมิลำเนา								
ในภาคอีสาน								
นอกภาคอีสาน	0.28	1.50	.399	0.02-5.31	0.38	0.63	.119	0.11-1.29
GPAX ชั้นปีที่ 1	0.35	3.19	.739	0.001-179.72	0.11	0.44	<.001	0.04-0.25
GPA ชั้นปีที่ 1 ภาคต้น	3.10	2.02	.576	0.06-163.80	0.20	0.27	<.001	0.12-0.34
GPA ชั้นปีที่ 1 ภาคปลาย	0.04	1.75	.069	0.001-1.29	0.10	0.45	<.001	0.04-0.23
GPAX พื้นฐานวิชาชีพสิ้นปีที่ 1	2.27	1.00	.415	0.32-16.20	0.24	0.21	<.001	0.16-0.37
GPAX พื้นฐานวิทยาศาสตร์ สิ้นปีที่ 1	1.47	0.80	.630	0.31-7.04	0.28	0.21	<.001	0.19-0.42
เพศ								
หญิง								
ชาย					0.77	0.33	.415	0.40-1.46
GPAX มัธยมศึกษาตอนปลาย					1.61	1.02	.644	0.22-11.95

หมายเหตุ GPAX คือ ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม, GPA คือผลการเรียนเฉลี่ย

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพยากรณ์รายปัจจัยกับการพ้นสภาพถาวรของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ ปีการศึกษา 2564-

2567 พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพ้นสภาพถาวรได้แก่ รอบการรับเข้า ซึ่งการรับเข้ารอบโควตาและแอดมิตชันเป็นรอบที่มีความเสี่ยงสูงต่อการพ้นสภาพถาวรเมื่อเทียบกับรอบแฟ้มสะสมผลงานอย่างมีนัยสำคัญ (COR 5.62, p <. 001 และ COR 2.92, p = 0.31 ตามลำดับ) GPAX ม.ปลาย GPAX ชั้นปีที่ 1 GPA ชั้นปีที่ 1 ภาคต้น ภาคปลาย GPAX พื้นฐานวิชาชีพและพื้นฐานวิทยาศาสตร์ มีความสัมพันธ์กับการพ้นสภาพถาวรอย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิเคราะห์การถดถอยทวินามแบบพหุตัวแปรพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพ้นสภาพถาวรได้แก่ รอบการรับเข้า และ GPA ชั้นปีที่ 1 ภาคปลาย โดยพบว่า รอบโควตาเป็นปัจจัยเสี่ยงสูงต่อการพ้นสภาพเมื่อเทียบกับรอบแฟ้มสะสมผลงานอย่างมีนัยสำคัญ (AOR 15.51, p = .00) GPA ชั้นปีที่ 1 ภาคปลาย และ GPA ชั้นปีที่ 1 GPAX พื้นฐานวิทยาศาสตร์ เป็นปัจจัยป้องกันการพ้นสภาพถาวรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (AOR 0.01, p < .001 และ AOR 8.50, p = 0.03 ตามลำดับ) (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 อัตราส่วนออดส์แบบปรับค่าและแบบไม่ปรับค่าของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพ้นสภาพถาวรของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2564–2567

	Adjusted OR (AOR)				Claude OR (COR)			
	B estimate	SE	p-value	95%CI	B estimate	SE	p-value	95%CI
Intercept	2.4.57	5.67	.348					
รอบการรับเข้า			.001				.001	
แฟ้มสะสมผลงาน								
โควต้า	15.51	0.86	.001	2.86-84.15	5.62	0.48	<.001	2.20-14.36
แอดมิดชัน	3.71	0.91	.148	0.63-21.94	2.92	0.50	.031	1.10-7.70
GPAX มัธยมศึกษาตอนปลาย	0.57	1.42	.693	0.04-9.16	0.24	0.71	.046	0.06-0.98
GPAX ชั้นปีที่ 1	0.26	2.00	.494	0.01-12.79	0.31	0.24	<.001	0.20-0.50
GPA ชั้นปีที่ 1 ภาคต้น	3.62	1.55	.405	0.18-75.13	0.35	0.22	<.001	0.11-0.29
GPA ชั้นปีที่ 1 ภาคปลาย	0.01	1.35	<.001	0.001-.133	0.18	0.25	<.001	0.36-0.69
GPA รายวิชาหมวดพื้นฐานวิชาชีพสิ้นปีที่ 1	1.76	0.70	.415	0.45-6.87	0.500	0.16	<.001	0.36-0.69
GPA รายวิชาหมวดพื้นฐานวิทยาศาสตร์สิ้นปีที่ 1	8.50	0.99	.030	1.22-59.00	0.47	0.18	<.001	0.33-0.67
เพศ								
หญิง								
ชาย					1.39	0.35	.338	0.71-2.75
ภูมิลำเนา								
ในภาคอีสาน								
นอกภาคอีสาน					1.15	0.40	.733	0.52-2.51

หมายเหตุ GPAX คือ ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม, GPA คือผลการเรียนเฉลี่ย

การวิจัยครั้งนี้ พบว่า ในภาพรวมปีการศึกษา 2564–2567 สัดส่วนการพ้นสภาพถาวรของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ระหว่างสาขาวิชากายภาพบำบัด (17.0%) และสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ (11.8%) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในภาพรวม อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในปีการศึกษา 2567 พบว่าสาขาวิชากายภาพบำบัดมีสัดส่วนการพ้นสภาพสูงกว่าสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพ้นสภาพถาวรในภาพรวมและในสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ พบอย่างสอดคล้องกันว่ารอบการรับเข้าศึกษาเป็นปัจจัยเสี่ยงที่มีอิทธิพลสูงที่สุด โดยนักศึกษาที่รับเข้าด้วยรอบโควตาและรอบแอดมิดชันมีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพสูงกว่านักศึกษาที่รับเข้าด้วยรอบแฟ้มสะสมผลงานอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ผลการเรียนเฉลี่ยภาคปลายของชั้นปีที่ 1 เป็นปัจจัยป้องกันการพ้นสภาพที่มีอำนาจพยากรณ์สูงที่สุด กล่าวคือ นักศึกษาที่มีผลการเรียนสูงกว่ามีโอกาสพ้นสภาพน้อยกว่าอย่างชัดเจน ผลการวิจัยเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าการทบทวนนโยบายการรับเข้าศึกษาและการพัฒนาระบบเฝ้าระวังนักศึกษากลุ่มเสี่ยงตั้งแต่ช่วงต้นของการศึกษาอาจเป็นมาตรการเชิงรุกที่สำคัญในการลดอัตราการพ้นสภาพถาวรและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์และสาขาวิชากายภาพบำบัดชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของระบบสุขภาพของประเทศต่อไป

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบสัดส่วนการพ้นสภาพถาวรและวิเคราะห์ปัจจัยพยากรณ์การพ้นสภาพถาวรของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ระหว่างสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์และสาขาวิชากายภาพบำบัด ในปีการศึกษา 2564–2567 ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ความแตกต่างของสัดส่วนการพ้นสภาพถาวรระหว่างสองสาขาวิชา ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวม 4 ปีการศึกษา (2564–2567) สัดส่วนการพ้นสภาพถาวรระหว่างสาขาวิชากายภาพบำบัด (17.0%) และสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ (11.8%) แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (χ^2 = 3.433, p = .064) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเป็นรายปีพบแนวโน้มที่น่าสังเกตอย่างยิ่ง กล่าวคือสัดส่วนการพ้นสภาพของสาขาวิชากายภาพบำบัดมีความผันผวนสูงและเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงหลัง โดยในปีการศึกษา 2567 สัดส่วนการพ้นสภาพของสาขาวิชากายภาพบำบัด (26.5%) สูงกว่าสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ (10.3%) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (χ^2 = 7.410, p = .006) สะท้อนให้เห็นว่าในปีการศึกษา 2567 นักศึกษาสาขาวิชากายภาพ

บำบัดประมาณ 1 ใน 4 ไม่สามารถคงอยู่ในหลักสูตรได้จนถึงชั้นปีที่ 2 รูปแบบดังกล่าวขัดกับสมมติฐานเบื้องต้นที่คาดว่าหลักสูตรกายภาพบำบัดซึ่งมีการบูรณาการวิชาพื้นฐานวิชาชีพตั้งแต่ภาคการศึกษาแรก เช่น กายวิภาคศาสตร์ (anatomy) น่าจะช่วยสร้างอัตลักษณ์วิชาชีพ (professional identity) และลดช่องว่างระหว่างความคาดหวังกับความเป็นจริง (expectation-reality gap) ได้ดีกว่า แต่ผลที่พบกลับสอดคล้องกับแนวคิดของรายงานการศึกษาของ Hamshire et al. (2013) ที่ระบุว่าการพ้นสภาพในหลักสูตรวิชาชีพสุขภาพมิได้เกิดจากปัจจัยด้านหลักสูตรเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างปัจจัยระดับนักศึกษา ระดับหลักสูตร และระดับสถาบัน (Hamshire et al., 2013) ทั้งนี้การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนการพ้นสภาพในสาขาวิชากายภาพบำบัดในระยะหลังผู้วิจัยสันนิษฐานว่าอาจเกี่ยวข้องกับ เป้าหมายอาชีพของนักศึกษาที่แท้จริงในอนาคต ซึ่งจำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติมในเชิงลึก

บทบาทของรอบการรับเข้าศึกษาในฐานะปัจจัยพยากรณ์ ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมและในสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ รอบการรับเข้าเป็นปัจจัยพยากรณ์ที่สำคัญที่สุดของการพ้นสภาพถาวร โดยนักศึกษาที่รับเข้าด้วยรอบโควตาและรอบแอดมิดชันมีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพสูงกว่านักศึกษาที่รับเข้าด้วยรอบแฟ้มสะสมผลงานอย่างมีนัยสำคัญมาก ซึ่งในภาพรวมพบว่ารอบโควตามีความเสี่ยงสูงที่สุด (AOR = 18.18, 95%CI: 3.96–83.34, $p < .001$) รองลงมาคือรอบแอดมิดชัน (AOR = 6.17, 95%CI: 1.37–27.77, $p = .018$) ส่วนในสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ รอบโควตามีความเสี่ยงสูงอย่างมีนัยสำคัญเช่นกัน (AOR = 15.51, 95%CI: 2.86–84.15, $p = .001$) เมื่อเทียบกับรอบแฟ้มสะสมผลงาน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับข้อสรุปของ Cleland et al. (2011) และ Salvatori (2001) ที่ระบุว่าการคัดเลือกนักศึกษาโดยใช้เกณฑ์ทางวิชาการหรือเงื่อนไขทางภูมิศาสตร์เพียงอย่างเดียว โดยไม่ประเมินความเหมาะสมกับวิชาชีพ (professional fit) ไม่สามารถลดอัตราการพ้นสภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้าม กระบวนการรับด้วยแฟ้มสะสมผลงานซึ่งกำหนดให้ผู้สมัครต้องแสดงหลักฐานการมีประสบการณ์และแรงจูงใจต่อวิชาชีพอย่างชัดเจน อาจทำหน้าที่คัดกรองนักศึกษาที่มีความมุ่งมั่นและความเข้าใจในวิชาชีพที่แท้จริงได้ดีกว่า (Cleland et al., 2011, Salvatori, 2001) ซึ่งเป็นกลไกที่ Tinto (1987) อธิบายในกรอบทฤษฎีการคงอยู่ว่า ระดับความมุ่งมั่นเริ่มต้น (initial commitment) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจคงอยู่ในสถาบัน

บทบาทของผลการเรียนในชั้นปีที่ 1 ในฐานะปัจจัยป้องกันการพ้นสภาพ ผลการวิจัยพบอย่างชัดเจนว่า GPA ชั้นปีที่ 1 ภาคปลายเป็นปัจจัยป้องกันการพ้นสภาพถาวรที่มีอิทธิพลสูงที่สุดในการวิเคราะห์แบบพหุตัวแปร (multivariable) ทั้งในภาพรวม (AOR = 0.02, 95%CI:

0.002–0.16, p < .001) และในสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ (AOR = 0.01, 95%CI: 0.001–0.133, p < .001) จะเห็นได้ว่า นักศึกษาที่มี GPA ภาคปลายสูงกว่ามีโอกาสพ้นสภาพน้อยกว่าอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ซอและ เกปัน และคณะ (2561) และ จินดาพร อ่อนเกตุ และคณะ (2568) ที่พบว่าผลการเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการทำนายการพ้นสภาพ

ที่น่าสนใจคือในสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ GPAX พื้นฐานวิทยาศาสตร์ปรากฏเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่ในทิศทางที่น่าตั้งข้อสังเกต (AOR = 8.50, 95%CI: 1.22–59.00, p = .030) ซึ่งรายวิชาหมวดพื้นฐานวิทยาศาสตร์ในสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ได้แก่ AM101501 การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่นักเทคนิคการแพทย์ 1(1-0-2) AM101502 ความปลอดภัยและการจัดการสิ่งส่งตรวจ 1(1-0-2) และ MD611308 กายวิภาคศาสตร์ 4(3-4-0) ข้อมูลนี้อาจสะท้อนให้เห็นว่าความสามารถในการเรียนรู้วิชาหมวดพื้นฐานวิทยาศาสตร์ในชั้นปีที่ 1 ในสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ เป็นตัวบ่งชี้ความพร้อมทางวิชาการ (academic preparedness) และเป็นไปได้ว่าเมื่อนักศึกษามีความพร้อมทางวิชาการนักศึกษามีโอกาศตัดสินใจพ้นสภาพเพื่อเลือกไปเรียนในสาขาวิชาที่คะแนนสูงกว่า ซึ่งจำเป็นต้องมีการศึกษาในเชิงลึกต่อไป

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดที่ควรพิจารณาในการตีความผล กล่าวคือการวิจัยนี้เป็นการศึกษาย้อนหลัง (retrospective study) โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากฐานข้อมูลของคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพียงสถาบันเดียว ทำให้ไม่สามารถสรุปอ้างอิงผลการวิจัยไปยังสถาบันการศึกษาอื่นได้โดยตรง นอกจากนี้ ตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์จำกัดอยู่เฉพาะข้อมูลที่มีอยู่ในฐานข้อมูลทุติยภูมิเท่านั้น จึงไม่ครอบคลุมปัจจัยสำคัญอื่น ๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อการพ้นสภาพ เช่น แรงจูงใจในวิชาชีพ ภาวะสุขภาพจิต ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม และการสนับสนุนจากครอบครัว ซึ่งอาจทำให้แบบจำลองพยากรณ์ที่พัฒนาขึ้นยังไม่สมบูรณ์เพียงพอ ประกอบกับการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (association) มิใช่การศึกษาเชิงสาเหตุ (causal study) จึงไม่สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยที่พบมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับการพ้นสภาพอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิเชิงปริมาณจึงสามารถระบุปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพ้นสภาพได้ แต่ไม่สามารถอธิบายกลไกเชิงสาเหตุ (causal mechanism) ที่แท้จริงได้ ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research)

หรือแบบผสมผสาน (mixed methods) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) หรือการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) กับนักศึกษาที่พ้นสภาพและนักศึกษาที่คงอยู่ เพื่อทำความเข้าใจประสบการณ์ เหตุผล และบริบทที่นำไปสู่การตัดสินใจพ้นสภาพ โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาสาขาวิชากายภาพบำบัดซึ่งพบแนวโน้มการพ้นสภาพสูงขึ้นอย่างน่ากังวลในปีการศึกษา 2567

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาย้อนหลัง (retrospective study) จึงมีข้อจำกัดในการสรุปความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ การวิจัยครั้งต่อไปควรออกแบบเป็นการศึกษาแบบติดตามไปข้างหน้า (prospective cohort study) ที่ติดตามนักศึกษาตั้งแต่แรกเข้าจนสำเร็จการศึกษา โดยเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในมิติที่งานวิจัยนี้ยังไม่ครอบคลุม ได้แก่ ปัจจัยด้านจิตวิทยา เช่น แรงจูงใจในวิชาชีพ (professional motivation) ความยืดหยุ่นทางจิตใจ (resilience) และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถาบัน (sense of belonging) ตามกรอบทฤษฎีของ Tinto (1987)

การวิจัยครั้งต่อไปควรพิจารณาใช้วิธีการวิเคราะห์ทางสถิติที่ ซับซ้อนมากขึ้น เช่น ขั้นตอนวิธีจำลองการเรียนรู้ของเครื่อง (machine learning algorithms) หรือ การวิเคราะห์การอยู่รอด (survival analysis) หรือ การวิเคราะห์เวลาถึงการเกิดเหตุการณ์ (time-to-event analysis) เพื่อพัฒนาแบบจำลองพยากรณ์การพ้นสภาพที่มีความแม่นยำสูงกว่าการวิเคราะห์การถดถอยทวินามแบบพหุตัวแปร และนำไปสู่การพัฒนาเครื่องมือคัดกรองนักศึกษากลุ่มเสี่ยงที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานการณ์ปฏิบัติ (practical screening tool) นอกจากนี้ควรรวมตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการสนับสนุนจากครอบครัว ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่งานวิจัยนี้ยังไม่อาจรวบรวมได้จากฐานข้อมูลทุติยภูมิ

การศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงระบบการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (Thai University Central Admission System Thai, TCAS) ต่ออัตราการพ้นสภาพ เนื่องจากระบบ TCAS มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและเงื่อนไขในแต่ละปี การวิจัยครั้งต่อไปอาจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบาย TCAS กับรูปแบบการพ้นสภาพของนักศึกษาในเชิงนโยบาย (policy research) เพื่อให้สถาบันการศึกษาสามารถวางแผนการรับเข้าและการดูแลนักศึกษาได้อย่างสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

เอกสารอ้างอิง

กรมบัญชีกลาง กองบัญชีภาครัฐ. (2560). **รายงานผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนผลผลิตของสถาบันอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559**. กรุงเทพฯ: กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง.

จินดาพร อ่อนเกตุ, ฆัมภิชา ตันติสันติสม, พรหมเมศ วีระพันธ์, นรุตม์ บุตรพลอย, กนกวรรณ เขียววัน และ คมกริช กลิ่นอาจ. (2568). การทำนายปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออกกลางคันของนักศึกษา โดยใช้เทคนิคดาต้า ไมน์นิง กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. **วารสารวิชาการคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 20**(1), 29–37.

ซอและ เกปัน, พิมลพรรณ ลีลาภัทรพันธุ์ และ อัจฉราพร ยกขุน. (2561). การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพ้นสภาพของนักศึกษาโดยใช้เทคนิคเหมืองข้อมูล กรณีศึกษา หลักสูตรวิทยาการคอมพิวเตอร์และหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. **Veridian E-Journal Science and Technology Silpakorn University, 5**(4), 96-110.

Cleland, J., Dowell, J., McLachlan, J., Nicholson, S., & Patterson, F. (2011). **Identifying Best Practice in the Selection of Medical Students (Literature Review and Interview Survey)**. Retrieved June 10, 2026, from https://www.scienceopen.com/book?vid=48b97be2-1444-4255-893d-11aa916be5a5.

DeOliveira, S., Antoine, L., Katz, J., & Adjei-Bosompem, T. (2025). Correlating academic readiness with success in an entry-level BS/doctor of physical therapy (DPT) program in the United States of America. **Journal of Education and Health Promotion, 14**(1), 399. Doi: 10.4103/JEHP.JEHP_1964_24.

Hamshire, C., Willgoss, T. G., & Wibberley, C. (2013). Should I stay or should I go? A study exploring why healthcare students consider leaving their programme. **Nurse Education Today, 33**(8), 889–895. Doi: 10.1016/J.NEDT.2012.08.013.

Salvatori, P. (2001). Reliability and validity of admissions tools used to select students for the health professions. **Advances in Health Sciences Education : Theory and Practice, 6**(2), 159–175. Doi: 10.1023/A:1011489618208.

Tinto, V. (1975). Dropout from Higher Education: A Theoretical Synthesis of Recent Research. **Review of Educational Research, 45**(1), 89–125.

Tinto, V. (1987). **Leaving College: Rethinking the Causes and Cures of Student Attrition**. Retrieved June 10, 2026, from https://www.amazon.com/Leaving-College-Rethinking-Student-Attrition/dp/0226804461.

Upcraft, M. L. (2005). **Challenging and supporting the first-year student : a handbook for improving the first year of college.** Retrieved June 10, 2026, from https://archive.org/details/challengingsuppo0000upcr.